

---

16. ledna 1969 se upálil Jan Palach

---

16. ledna 1969 se upálil Jan Palach

„V historii jsou určité okamžiky, kdy je zapotřebí něco udělat. Teď je na to čas. Za půl roku, za rok už bude navždy pozdě. Ve Vietnamu to také pomohlo. Je nás víc, budeme pokračovat, dokud vláda něco neudělá,“ řekl Jan Palach krátce před smrtí. Jak se za pár měsíců ukázalo, už 16. ledna, kdy se mladý student Filozofické fakulty upálil, bylo pozdě. Zvítězila myšlenka, kterou symbolizoval Milan Šimečka: Jediným řešením pro okupovanou zemi je obnovení pořádku.

Jan Palach se narodil 11. srpna 1948 v rodině vsetatského cukráře, jehož úspěšnou živnost komunisté „úspěšně“ zavřeli. Palachovi rodiče nebyli žádní intelektuálové, ale zvláště otec v sobě nosil historické povědomí o českém národě, které se stalo

myšlenkovým základem mladého Jana. Zájem o historii se pokusil přetavit ve studium na Filozofické fakultě. Po počátečním neúspěchu (zkoušky udělal, ale nebyl přijat) se mu tam povedlo přejít v roce 1968 z Vysoké školy ekonomické. Jako většina národa intenzivně prožíval okupaci vojsky Varšavské smlouvy a zapojoval se do diskusí a nakonec i listopadové studentské stávky. Postupující normalizaci však už nic zabránit nedokázalo. Postupně bylo odstaveno (rozuměj zničeno) reformní křídlo KSČ a i lidé postupně

ztráceli víru v „socialismus s lidskou tvář“. Snad ta narůstající letargie lidí kolem, snad bytostná touha vyburcovat lid, aby se nepodvoloval násilí a okupaci, a to vše spojené s bytostným nesouhlasem s ústupky, které vláda dělala sovětské moci, způsobilo, že se Palach s několika dalšími studenty rozhodl upálit.

„Vzhledem k tomu, že se naše národy octly na okraji beznaděje, rozhodli jsme se vyjádřit svůj protest a probudit lid této země následujícím způsobem. Naše skupina se skládá z dobrovolníků, kteří jsou odhodláni se dát pro naši věc upálit. Já jsem měl tu čest vylosovat si jednotku, a tak jsem získal právo napsat první dopisy a nastoupit coby první pochodeň. Naše požadavky jsou:

1. okamžité zrušení cenzury
2. zákaz rozšiřování Zpráv

Jestliže naše požadavky nebudou splněny do pěti dnů, tj. do 21. ledna 1969, a nevystoupí-li lid s dostatečnou podporou (tj. časově neomezenou stávkou), vzplanou další pochodně.

Pochodeň č. 1

P. S. Vzpomeňte na srpen. V mezinárodní politice se uvolnil prostor pro ČSSR, využijme jej.“

Stálo v dopise, který byl nalezen na místě činu.

Jakkoliv se odborníci i obyčejní lidé v hodnocení Palachova činu rozcházejí, on sám se stal symbolem odporu proti komunistické moci, jehož nadlouho posledním zhmotněním byl Palachův pohřeb 25.1.1969. Ten se stal celostátní demonstrací proti sovětské okupaci a o dvacet let později „Palachův týden“ předznamenal pád režimu v totalitním Československu.

„V tomto cynickém století, v němž nás často děsí druzí a my opět děsíme je, a v němž se mnohdy lekáme, jak jsme vnitřně malí - on nás přivedl k tomu, abychom se ptali otázkou, která z nás může učinit velké lidi: co jsem udělal já pro druhé, jaké je mé srdce, za čím jdu, čemu sloužím, co je pro mne nejvyšší životní hodnotou? Po smrti Jana Palacha bude každému o něco těžší zůstat tváří v tvář této výzvě lhostejným a stane se takřka nemožné vrátit se k dennímu pořádku,“ tak zněla slova evangelického faráře Jakuba Trojana na Palachově pohřbu.

(svo)